

Ομιλία του Υπουργού Παιδείας
κ. Ανδρέα Χριστοφίδη στο Φιλολογικό Μνημόσυνο
του Κυριάκου Μάτση που οργανώνει η "Αδούλωτη Κερύνεια"
στην Τεχνική Σχολή Λεμεσού
Τετάρτη, 18.11.1987, ώρα 7.30 μ.μ.

"Λουλούδια πια στο μνήμα μου
να σπείρεις θέλεις τώρα
που των ιδεών το άνθισμα
θάφτηκε μες στο χώμα;
Σπείρε τα. Πιο δυνατά θα πεταχτούν
και πιο 'μορφα θα λάμπουν
σαν απ' το χέρι σου, κυρά,
καλή φροντίδα θάβρουν.
Κι όσο φουντώνει η φυλλωσιά
και πιο πολύ ψυτρώνει
τόσο και πιο πολύ βαθιά
η ρίζα τους θ' απλώνει.
'Όσπου να ψτάσει στο κορμί
κάτω που θα σαπίζει
πιο περισσά για να τραφεί
και πιο πολύ ν' ανθίζει."

Επαληθεύοντας τούτους τους προφητικούς στίχους του, από
το φωτεινό μνήμα του Κυριάκου Μάτση "ξεψυτρώνουν αιώνια τ' άνθη"
και στεφανώνουν την Αρετή.

./2....

Η ανθοφορία του Μνήματος του Μάτση, η οποία, "άγραφος μνήμη και της γνώμης και του έργου του ενδιαίταται" στην ψυχή του καθενός μας, σήμερα, επέτειο της άμωμης θυσίας του, "αστράπτει μπρός και μέσα μας, τα ωραία, τα δυνατά".

Οδηγημένοι από το φώς της ιερής μνήμης του Κυριάκου Μάτση ανατρέχουμε σήμερα ξανά στην επική τετραετία του '55 - '59, η οποία, σε πείσμα της αντιηρωικής γοοτροπίας των καιρών μας, αποκάλυψε το αληθινό Ελληνικό πρόσωπο της Κύπρου, το αγωνιστικό, και θεμελίωσε την Ελευθερία μας.

Παρά τη συνεχή σχεδόν εξωτερική υποταγή του, ο λαός μας διατήρησε τρεις χιλιάδες χρόνια την ηθική και πνευματική ελευθερία του και άσβηστο τον πόθο της εθνικής απολυτρώσεως.

Έτσι, πεισματικά κρατημένος στις ρίζες του, και συναρτώντας τη Μνήμη με την Παιδεία και την Παράδοσή του, συντήρησε άφθαρτα τα γνωρίσματα της ελληνικής εθνικής του φυσιογνωμίας.

Οι Έλληνες της Κύπρου μαζί με τα άλλα είδωλα της Ρωμιοσύνης, διαψύλαξαν έτσι ακέραιη την αγωνιστική αρετή τους, είτε ως ηρωισμό και θυσία σε απελευθερωτικούς αγώνες, είτε ως ακαταμάχητη καρτερία και αντοχή στην τυραννική καταπίεση και τα μαρτύρια της σκλαβιάς. Και αυτή την προαιώνια αγωνιστική αρετή συμπυκνωμένη ενσάρκωσε η γενιά των Ελλήνων της Κύπρου του '55- '59.

Ο αγώνας του '55 - '59 ήταν ένα καθολικό, πολυδιάστατο και πολυδύναμο κίνημα.

Το '55 υπήρξε, μέσα από τη συλλειτουργία όλων των σωματικών, ψυχικών και πνευματικών δυνάμεων και των αρετών του λαού μας, η παλιγγενεσία μας, μέσα από την οποία επλάσθησαν τα πρότυπα προς τα οποία πρέπει έκτοτε να προσβλέπει ο Κυπριακός Ελληνισμός, όταν θέτει σκοπούς και χαράσσει την πορεία της ζωής του.

Οι επί μέρους αγωνιστικές εκδηλώσεις του '55 ήταν ζυμωμένες με τον καθημερινό μόχθο για την επιβίωση και την ειρηνική προκοπή. Ήταν το '55 ένας αγώνας διανθισμένος από εκδηλώσεις της αξιοπρέπειας, της φιλίας, της ανθρωπιάς και της φιλοτιμίας του λαού μας. Διέπνεαν εκείνο τον αγώνα, που τον καθαγίασε η θυσία αγών και τίμιων παλληκαριών, η θερμή πίστη στο θεό και την αιώνια Ελλάδα.

Στις τόσο κρίσιμες μέρες που περνούμε σήμερα, οι Έλληνες της Κύπρου, καθώς αγωνιζόμαστε για φυσική και εθνική επιβίωση, η Μνήμη του Κυριάκου Μάτση είναι, όσο ποτέ άλλοτε, επίκαιρη, και ο διάλογος μαζί του ανάγκη υπαρξιακή.

Ο Κυριάκος Μάτσης, δεν είναι μια συνηθισμένη περίπτωση, είναι Συνισταμένη που μέσα στη ζωή, το ήθος, τα λόγια και τις πράξεις του συμπύκνωσε σε θαυμαστή συναίρεση αλλά και ερμήνευσε και αξιολόγησε, όλα τα κύρια παρορμήματα, τα χαρακτηριστικά και τις αρετές που καταξιώθηκαν μέσα στον αγώνα του '55.

Ο Μάτσης ήταν ριζωμένος στα κατάβαθα της λατρευτής του γής, συντηρούσε μέσα του μια Μνήμη αδιάκοπη ως τον Τεύκρο, Μνήμη που έτρεφε μια γνήσια και πλήρη Συνείδηση της φυλής μας και της ελευθερίας της.

Ριζωμα, μνήμη και συνείδηση της φυλής μας, το σεμνό αγροτόπαιδο του Παλαιχωριού, με θαυμασμό και συγκίνηση αναγνώριζε και κατάγραφε στο φοιτητικό ημερολόγιό του όλα τα γνωρίσματα της Ελληνικής φύσεως, παραδόσεως και ζωής μέσα στην Πιτσιλιά που περιόδευε :

"... Ασκάς, Φτερικούδι, Πλατανιστάσα, Άλωνα, Αληθινού, Λειβάδεια .... Όλα απλωμένα ανάμεσα σε γραφικές τοποθεσίες .... είναι τέλειο συμπλήρωμα της φύσης ... Το λαϊκό τους τραγούδι, τα διστιχά τους, ζωντανή έκφραση της ζωντάνιας, οι παραδόσεις τους, τα ήθη και τα έθιμά τους που σε μεταφέρουν σε παλιές εποχές του Ελληνισμού .... συγκινούν, ενθουσιάζουν, γοητεύουν. Βλέπεις την Ελλάδα ζωντανή στις Κυπριακής υπαίθρου τη ζωή".

Πολύ νέος ακόμα ο Μάτσης, είχε συνειδητοποιήσει πλήρως την απλή και καιρία ανάγκη της ελευθερίας μας. ...."Εκείνο που έχει αξία είναι (τούτη τη γή) να τη ζουν αυτοί που την ποτίζουν με τον ιδρώτα τους και να περπατούν ελεύθεροι πάνω της, διαφεντευτές της, κυρίαρχοί της. Να αναπνέουν, περήφανοι τον αέρα της που νάναι αέρας δροσιάς, ομορφιάς, λεβεντοσύνης. 'Οχι πνίχτης"....

Πρότυπο ήθους και επιδόσεως ως μαθητής και αργότερα ως φοιτητής της Γεωπονικής, ενώ σπούδαζε στην Ελλάδα ο Κυριάκος Μάτσης, μοίραζε τη ζωή του στην Επιστήμη και στη διαφώτιση για τα δίκαια του Κυπριακού αγώνα, "τόνιζε τον πόνο των σκλάβων" και "διακήρυττε ότι ο πολιτισμός ενός λαού ιστορικού πρέπει να τύχει σεβασμού και να αποδοθεί εις αυτόν η ελευθερία του".

Ο Κυριάκος Μάτσης πίστευε θερμά στο θεό, την πατρίδα και την οικογένεια, αγαπούσε και σεβόταν τον καθένα, γιατί πίστευε ακράδαντα στη δύναμη και την αξία του ανθρώπου.

" Ω πίστη, ω υπέροχη δύναμη ακατάλυτη και παντοδύναμη, συ που κρύβεσαι μέσα μου και είσαι δική μου.

Δίνε μου υπομονή γρανιτένια για ν' αντέχω, δύναμη κινητήρια για να ενεργώ, θέληση παγκυρίαρχη για να νικώ.

Δείχνε μου το δρόμο προς την τιμιότητα, έτσι που νάχω το θάρρος ν' αντικρύζω χωρίς φόβο και ντροπή κανένα".

Με τέτοιες καταβολές και ιδανικά, όταν, τελειωμένος πια Γεωπόνος, επέστρεψε στην Κύπρο, φλεγομένη βάτος αγώνος, έγραψε χαρακτηριστικά : "Οι πραγματικοί ιδεολόγοι στέκονται με θάρρος, βάζουν το χέρι στην καρδιά, ακούν τη φωνή της συνειδήσεώς τους και λένε : θα ριχτώ στον αγώνα, θα πολεμήσω τίμια και παλληκαρίσια, θα δεχτώ κατάστηθα τα βέλη των αντιπάλων, θα προχωρώ πάντα μπροστά ως ότου πετύχω. Και θα πετύχω γιατί έχω το δίκιο μαζί μου, γιατί πονώ το λαό, τον βλέπω αμόρφωτο και θέλω να τον ξυπνήσω, τον βλέπω αδικημένο και θέλω να τον δικαιώσω".

Από τους εμπνευστές και τους πρωτεργάτες της Ε.Ο.Κ.Α. ο Μάτσης, στρατολογεί και κατηχεί τους αγωνιστές, σχεδιάζει, προετοιμάζει και οργανώνει, υπό την καθοδήγηση του Εθνάρχη Μακαρίου, μαζί με τον Διγενή και τον Αυξεντίου, την Επανάσταση. Γίνεται ο γενικός σύνδεσμος όλης της Κύπρου, διανέμει παντού τις πληροφορίες και τις διαταγές, ενώ παράλληλα βοηθά με τη γεωπονική επιστήμη του τους αγρότες.

Όταν ξεκίνησε ο αγώνας, έτοιμος εκείνος και ώριμος από καιρό, ενσάρκωσε την εικόνα του ιδεατού αγωνιστού.

Όταν τον Ιανουάριο του 1956 συνελήφθη, κρατούμενος των Άγγλων στην Ομορφίτα, απέρριψε με περιφρόνηση για τον σκοτεινό Κυβερνήτη την ποταπή προσφορά για να προδώσει, με την ιστορική απόκριση "ου περί χρημάτων ποιούμεθα τον αγώνα, αλλά περί αρετής".

Τον συντηρούσε και τον ενίσχυε η πίστη : "Υπέστημεν δοκιμασίαν, αλλά ο θεός μας εβοήθησεν. Εξήσκησαν τρομεράν πίεσιν σε μας, παντός είδους. Πάντως πήραν μαθήματα Ελληνικής ψυχής και το ωμολόγησαν", σημείωσε ο Μάτσης σε αναφορά του, ύστερα από φοβερά βασανιστήρια που είχε υποστή.

Κι από το ψθινόπωρο του 1956, μετά την απόδρασή του και την ανάληψη της αρχηγίας του τομέα της Κερύνειας απ' άκρη σ' άκρη εξοικειώθηκε ο Πενταδάκτυλος με την ανδρεία και την ανθρωπιά του, καθώς τον διέβαινε συνεχώς εμψυχώνοντας τους αγωνιστές, πολεμώντας τους εχθρούς και βοηθώντας τους αγαπημένους του αγρότες να καλλιεργήσουν τη γή που λάτρευε.

Ο Κυριάκος Μάτσης δεν ήταν απλά και μονοσήμαντα ένας εθνικός αγωνιστής. Δεν είναι άλλωστε ποτέ έτσι τα πράγματα. Ήταν ένας ακραιφνής ιδεαλιστής, με ευρείες αντιλήψεις και υψηλούς οραματισμούς, ανθρωπιστής στην καλύτερη έννοια του όρου, συνεπώς ελεύθερος.

Παράλληλα με τον φανερό αγώνα, εβίωνε έντονα και διαλεκτικά τον εσωτερικό αγώνα του πνευματικού ανθρώπου. Ήταν ο αγωνιστής-επιστήμονας, ο αγωνιστής-στοχαστής, ο αγωνιστής-ποιητής, ο οποίος, σύμφωνα με το Σολωμικό πρότυπο, έκαμνε το βαθύ και δυνατό στοχασμό του ισχυρό συναίσθημα και εν τελευταία αναλύσει πράξη.

Έλεγε σ'ένα του γράμμα : "Ν'αγωνιστεί πρέπει ο καθένας. Να πλάσει ο ίδιος κάτι και με το κορμί, με την καρδιά, με το πνεύμα, με το γέλιο να το χαίρεται".

Στο εφηβικό του ημερολόγιο είχε εξάλλου σημειώσει πολύ χαρακτηριστικά :

"Αν, άνθρωπε, ένοιωδες πράγματα τη φύση, θα βασίλευες σε υψηλότερα επίπεδα ηθικής και ανωτερότητας ....". Και τόνιζε στη συνέχεια με κεφαλαία : "Σκοπός μας ως είναι η διαρκής τελειοποίηση".

Στην αντιwώνησή του που έκαμε ως τελειόφοιτος, έλεγε :

"Ας σταθούμε στο ύψος της Ιστορίας μας περήφανοι και αξιοπρεπείς".

Και αργότερα, μέσα στη δίνη του απελευθερωτικού αγώνα της Κύπρου, ο Κυριάκος Μάτσης με πνευματικό μόχθο επιχειρούσε να συνταιριάσει τα βήματα της Αγωνιζόμενης Ελευθερίας της Κύπρου με την αιώνια, ανάντη πορεία της ανθρώπινης ψυχής προς τη λύτρωση.

Ο Μάτσης έσκυβε στα μεγάλα προβλήματα της ανθρώπινης φύσης, διαλεχόταν με τον εαυτό του, γύρευε την απάντηση σ'ένα σωρό απορίες.

Σε γραπτά του που σώθηκαν εξομολογείται :

"Πολύ θά 'θελα νά 'γραφα τόσες και τόσες απόψεις και σκέψεις και ιδέες και απορίες σ' ένα ημερολόγιο · δεν ξέρω όμως τι να κάνω, που να το κρύβω, που να τ' αφήνω .... Αν το άρχιζα σήμερα, θα μπορούσα να ζητήσω την απάντηση σ' ένα σωρό "ΓΙΑΤΙ".

Στην κεντρική απορία του, "ποιος τάχα να 'ναι ο θεός και τι να εκπροσωπεί;", απαντά ο Κυριάκος Μάτσης, ως μαθητής των Ευαγγελιστών :

"Πνεύμα ο θεός. Κι' αυτό το πνεύμα δεν μπορεί να είναι τίποτ' άλλο από το πνεύμα του καλού, το πνεύμα του δικαίου, του αληθινού, που γεννά τα έργα τα μεγάλα, τους στοχασμούς τους ξεχωριστούς, τις θυσίες για το σύνολο".

"Το πνεύμα", λέει ο Μάτσης, "στέκει πάντα κυρίαρχο και για τους άσημους και για τους ξέχωρους της ζωής ....". Οι ξέχωροι της ζωής, σύμφωνα με τον Μάτση, είναι εκείνοι που, κεντρισμένοι από την ΙΔΕΑ, τραβούν μπροστά στην αναζήτηση, την ανακάλυψη και την κατάκτηση της Αρετής, της Ελευθερίας, της Αλήθειας.

"Μακαρισμένοι, είναι, λέγει, αυτοί που δρόμους πρωτανοίγουν. Κι Ευλογημένοι αυτοί που τους ακολουθούν".

Αγωνιζόμενος μέρα και νύχτα για την απελευθέρωση της Πατρίδας ο Μάτσης "ανάπνεε καθημερινά τον όμορφο αγέρα της αντρειάς" · και έτσι "κεντρισμένος από την ΙΔΕΑ" ο στοχαστικός Μάτσης "κυνηγούσε το όραμα μιας πλατύτερης Ελευθερίας", της ηθικής και πνευματικής ελευθερίας.

Αυτή την ελευθερία, που ήταν το όραμά του, αγωνιζόταν να την κατακτήσει μέσα του, για να την προσφέρει στους άλλους κερδισμένα.

...."Είναι, έλεγε, νόμος της φύσης να γνωρίσεις πρώτα εσύ την αλήθεια, για να μπορέσεις σαν ελεύθερος άνθρωπος να ελευθερώσεις τους άλλους.

Καταλαβαίνετε ποιο είναι το είδος της λευτεριάς αυτής : Η ύλη Γή μετατρέπεται τώρα σε πνεύμα Γή, πατάς αυτό το χώμα, και το χώμα είναι η ψλόγα της καρδιάς σου, είναι η ανταύγεια του φωτός που αναδίνεις. Από την ελευθερία της ύλης και του σώματος φτάνουμε σε επίπεδα ανώτερα, στην ελευθερία του πνεύματος, στην αποδέσμευση του πνεύματος από τις στενές προλήψεις, τα μίση και τα κατώτερα ένστικτα, για ν' αναπνέει τον αέρα της ομορφιάς και της λεβεντοσύνης ....".

Αυτή την Ελευθερία λοιπόν ονειρεύτηκε ο Μάτσης τέλεια, την αντίκρουσε κατά τρόπο υπερβατό.

"Είναι φορές που η σκέψη μου
γοργές πτερούχες παίρνει
και ξεπερνά τα διάσελα
και πιο κοντά με φέρνει
στ' όμορφα και τ' αγχελικά ...."

Τούτη όμως η θέαση που χοητεύει τον ήρωα, συμπίπτει με την οδό προς την τραχική υπέρβαση. Ο Μάτσης, επιμετρά τις υπερκόσμιες διαστάσεις του ύψους, συνειδητοποιεί αλλά και αποδέχεται το τίμημα, "το λύτρον" που πρέπει να πληρωθεί για την κατάκτηση της αληθινής ελευθερίας.

"Πάντα χρειάζεται", γράφει, "το σώριασμα στη χιονισμένη στράτα. Χωρίς αυτό δεν θα μπορέσει ν' ανθίσει το ψεγχοβόλημα του ρόδου. Αν δεν κυλίσεις στο βούρκο μιας λάσπης, πως θα χρειαστεί να λουστείς στα καθαρά νερά του ρυακιού; Χωρίς το χειμώνα της ζωής δεν θά 'χε καμμιάν αξία η άνοιξή της .....

Έπρεπε να πεθάνει ο Λυτρωτής, για ν' ανέβει όχι μονάχα σαν ψυχή μα και σαν σάρκα στα ψηλά. Δεν ξέρω ποιά ανάγκη μας υποχρεώνει να σκεπτόμαστε έτσι. Ξέρω όμως πως πάντοτε η ανθρώπινη συνείδηση ζητά μια δικαιολογία για να την εναρμονίσει μαζί και για να στηρίξει ΗΘΙΚΑ κάθε της πράξη ή κατάσταση. Και δεν ησυχάζει αν δεν τη βρει .... Άρα λοιπόν εκείνο που υπερτερεί είναι η δύναμη του ΗΘΙΚΟΥ. Εκεί νά 'ναι τ' ανέβασμα, ω ψυχή παραδαρμένη, εκεί η λύτρωση .... Όμοια είναι πάντα και για πάντα θάνατι η ανθρώπινη φύση. Όπου ένα χαμήλωμα θα πλανιέται ως μια κορφή .....

Σ' αυτό το μεταξύ, ο συνεχιζόμενος αγώνας της Ε.Ο.Κ.Α. έφτανε στις πιο τραχικές του κορυφώσεις.

Τα υψηλά απόκρημνα της αρετής, τώρα πια φώτιζαν η φωτιά της θυσίας του Αυξεντίου και η λάμψη από το ολοκαύτωμα του Αχυρώνα του Λιοπετρίου.

Καθώς πλησίαζε η κατά λόγον ειμαρμένη φθινοπωρινή μέρα του 1958, ο Μάτσης μελετούσε το Μέγιστον Μάθημα του δικού του θανάτου και τελείωνε τους διαλογισμούς του με την υπογράμμιση : " Έκλεξε όσον ημπορείς τον τρόπον του θανάτου σου · ένας ωραίος θάνατος είναι συνήθως η ευγενεστέρα πράξις της ζωής."

Και παράλληλα έγραψε σχετικά στους γονείς του για να τους προετοιμάσει : "... Αν ο καλός θεός μας επιθυλάσσει τη λαμπρή τύχη να δώσουμε τη ζωή μας για την πατρίδα, τότε η χαρά μας πρέπει να είναι απέραντη. Δεν ξέρω αν μπορεί να ονειρευθεί ένας άνθρωπος καλύτερη τύχη από αυτή. Και δεν μπορώ να σκεφθώ γονείς που να είναι πιο περήφανοι παρά για τα παιδιά τους που έπεσαν για την πατρίδα".

Κι έτσι, τέλος, το πρωινό της 19ης Νοεμβρίου, 1958, πολιορκημένος στο κρησφύγετό του, στην πρόκληση των κατακτητών να παραδοθεί απάντησε : "Μολών λαβέ. Τώρα είμαι μόνος, ελάτε, αν τολμάτε, να με πάρετε. Δεν θα με βγάλετε ζωντανόν από εδώ μέσα. Αν εξέλθω, καλυφθήτε, θα βγω πυροβολώντας. Έφτασε και μένα ο καιρός. Ονομάζομαι Κυριάκος Μάτσης."

Αντάξιον ηρωικών επιτυμβίων επιγραμμάτων είναι το εύχλωτο δημοσιογραφικό χρονικό του θανάτου του ήρωα :

".... Την 1.20 ' μ.μ. ώραν της χθες έπεσεν εις Κάτω Δίκωμον με τον δάκτυλον εις την σκανδάλην του οπλοπολυβόλου εις εκ των πλέον διακεκριμένων αγωνιστών της Ε.Ο.Κ.Α., ο εκ Παλαιχωρίου Κυριάκος Μάτσης, ηλικίας 32 ετών..... Παρά τα σοβαρά τραύματά του, γαλήνια ήτο η μορφή του υπέροχου αγωνιστού. Ουδεμία σύσπασις υπήρχεν εις το πρόσωπόν του, η έκφρασις του οποίου εξεδήλωνεν αίσθημα υψίστης ικανοποιήσεως δια την υπέρ πατρίδος θυσίαν του. Πολλοί ξένοι δημοσιογράφοι παρέμειναν επ' αρκετήν ώραν, θαυμάζοντες τον νεκρόν αγωνιστήν."

Έτσι ψύλαξε ο Μάτσης τις θερμοπύλες του. "Τοιουτοτρόπως η Μεταφυσική έγινε Φυσική" και το μυστήριο συντελέσθη. Καθώς ο Μάτσης είχε αιχμαλωτίσει το άπιαστο όραμα, "ο Λόγος σάρξ εγένετο." "Και ο Μάτσης ξανάκανε τη σάρκα Λόγο, για να τη στείλει πάλι πίσω στην πηγή με τη θυσία του."

Η σάρκα έγινε ολοκαύτωμα στο κρησφύγετο του Δικώμου • το πνεύμα του λυτρώθηκε και από ψηλά όπου ευρίσκεται παρακολουθεί τα βήματά μας.

Σήμερα, 29 χρόνια από τότε, λίγα χιλιόμετρα πέραν της επαίσχυντης γραμμής Αττίλα, ο Πενταδάκτυλος και το Δίκωμο, όπου στεφάνωσε την Αρετή ο Κυριάκος Μάτσης, μαζί με όλους τους άλλους αγιασμένους βωμούς και τις εστίες μας στα κατεχόμενα, στενάζουν κάτω από το ζυγό του Τούρκου, που απειλεί ολόκληρη την Κύπρο και τον Ελληνισμό της με αφανισμό.

Οι Τούρκοι κατακρατούν το 37% των εδαφών μας, καταπατούν όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις ελευθερίες μας και μας εκβιάζουν με την υπεροχή της ωμής βίας σε απαράδεκτους συμβιβασμούς που θα υποθηκεύσουν το μέλλον μας.

Επιθυμούμε, όσο κανένας άλλος, λύση του Κυπριακού προβλήματος το ταχύτερο δυνατό. Διότι εμείς είμαστε τα θύματα της εισβολής και κατοχής και διότι εμείς υποφέρομε από τις τόσο οδυνηρές συνέπειές τους.

Γι' αυτό και γενική επιδίωξή μας είναι η εξεύρεση δίκαιης και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού όσο το δυνατό ταχύτερον.

Πρωταρχική όμως σημασία πρέπει να έχει για μας όχι το πότε, αλλά το πώς θα λυθεί το Κυπριακό. Διότι από το είδος και το ποιόν της λύσεως εξαρτάται το Πρώτο και Μέγιστο για μας : Η Ελευθερία, η φυσική και εθνική μας επιβίωση.

Ο αγώνας, που δεν επιλέξαμε εμείς, αλλά μας επιβάλλεται από τα πράγματα, δεν μπορεί παρά να είναι αγώνας για απελευθέρωση, για φυσική και εθνική επιβίωση.

Επομένως και η λύση για την οποία αγωνιζόμαστε, δεν μπορεί παρά να είναι δίκαιη, λογική και βιώσιμη, λύση που να εγγυάται τη φυσική και εθνική μας επιβίωση, με την εμπράχματη διασφάλιση των απαραίτητων ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ελευθεριών όλου του λαού μέσα σ' ένα ενιαίο και κυρίαρχο κράτος.

Χρειάζεται αντοχή, αγωνιστική διάθεση, ενότιης.

Αποτελεί συνεπώς χρέος μας τη στιγμή όπου τιμούμε την μνήμη του Μάτση, να παραδειγματιζόμαστε από το πρότυπο ζωής και θανάτου που μας κληροδότησε.

Ο Κυριάκος Μάτσης με την άμωμη θυσία του μας διδάσκει ότι οι μεγαλόψυχοι και οι γενναίοι, οι αληθινά φιλελεύθεροι άνθρωποι δεν συμβιβάζονται με τη σκλαβιά, δεν στέργουν τον περιορισμό ή τη στέρηση της Ελευθερίας τους, ούτε επαναπαύονται στην αναστολή που προσφέρουν οι συνταγές της εθνικής ευθανασίας. Αλλά αντιστέκονται όρθιοι ως το τέλος και όταν δεν έχουν άλλη επίχειρα επιλογή, πεθαίνουν όρθιοι και ελεύθεροι.

Η γενιά του Μάτση επαλήθευσε ξανά το αξίωμα της Ελληνικής Ιστορίας, ότι, τηρουμένων πάντοτε των ορθών αναλογιών, πολλές φορές ο δρόμος προς τη Νίκη της Σαλαμίνας περνά μέσα από την Αντίσταση και τη θυσία των θερμοπυλών.

Ο Μάτσης κι η γενιά του επέδειξαν αγάπη, ομόνοια, συναντίληψη, ανθρωπιά, ανιδιοτέλεια, λιτότητα • αγωνίστηκαν με θάρρος, γενναιότητα, με αρετή και τόλμη που έφθανε στην αυτοθυσία. Εκείνοι μόχθησαν μέρα και νύχτα, ξενύχτησαν και πολέμησαν στο κρύο, στις βροχές και τους ανέμους • και όσοι δεν πέθαναν, βασανίστηκαν, διακινδύνευσαν τη ζωή τους, κλείστηκαν σε φυλακές και κρατητήρια, υπέφεραν και πόνεσαν, αλλά έμειναν πιστοί στον όρκο τους, σταθεροί στον αγώνα και απεργάστηκαν την Ελευθερία μας.

Και σήμερα ο Κυριάκος Μάτσης, κρίνοντάς μας με τα μέτρα εκείνης, της δικής του γενιάς, μας καλεί να ξαναγίνουμε εκείνος ο ενωμένος και πολυδύναμος ελληνικός Κυπριακός λαός του '55 - '59, όπως τον έζησε, τον αξιολόγησε και τον χαρακτήρισε ο ίδιος ο Μάτσης με τούτα τα λόγια : "Η αλύγιστη μάζα, το σύνολο ο κόσμος, που κρατάει το μεγάλο τιμόνι ....Αυτός ο μεγάλος άγνωστος, αυτός ο ταπεινός που δεν υπολογίζεται, αυτός στ' αλήθεια είναι εκείνος που δεν συνθηκολογεί, που δεν δεσμεύεται, που δεν λυγίζει. Πίσω του πανίσχυρος σύμμαχος στέκεται το πνεύμα του θεού .... Όταν (ο λαός) έχει μέσα του τις αρχές αυτού του πνεύματος και δίνεται γι' αυτές ....., έχει μέσα του κάτι θεικό, είναι ένας μικρός θεός".

Όπως λέει κι ο Μακρυγιάννης, "... είναι αδύνατες οι θέσεις κι εμείς, αλλά είναι μεγάλος και παντοδύναμος ο θεός όπου μας προστατεύει ...", ο θεός, που, όπως ακράδαντα πιστεύει και ψωνάζει στους συντρόφους του, ο Μάτσης, "είναι πάντα με τους αδικημένους".

Κι εμείς είμαστε οι λίγοι και αδικημένοι που αγωνιζόμαστε για δικαίωση εναντίον βαρβάρου επιδρομέως.

Γι' αυτό ας ενωτισθούμε το μήνυμα του Μάτση από το κατεχόμενο Δίκωμο, μήνυμα που εκφράζει το Μέγιστον Μάθημα του Μακρυγιάννη ότι, όταν οι ολίγοι αποφασίζουν ενότητα και θυσίες, "λίγες φορές χάνουν και πολλές κερδαίνουν".

As ενστερνισθούμε το μήνυμα τούτο, βέβαιοι ότι, με οδηγό μας αυτό, αργά ή γρήγορα, πρόσφυγες και μή, "θα πάμε αφέντες στα σπίτια μας, στις δουλειές μας και θα χτίσουμε σαν ελεύθεροι άνθρωποι το σπιτικό μας."

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

17 Νοεμβρίου, 1987

/ΕιΠ